

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De [con]ctu societatis q[ue] sit p[ro]p[ter] [et] q[ue] no[n]... Sermo. CXXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

Sic faciebatur in quibus omnibus ipsos vel aliquem suum regentibus cum illas recepissent vel regi delata cense: sospicabant omnia: ita ut nec executio iusticie nec verbum in fieri acti nisi in penitus fuisset. Quapropter illi quod volebant in diuersis regni partibus faciebatur. Si ebar autem bec omnia vixit muer q illi larga manu prestabant. Dixit quibus vno eorum: que non rapere eorum cure aut furarere: cum quibus vel v. milia librarum sic hie possuz: Etsi accusar fuerit z dederit magistris meis solui mille iustis z securus ero: z meli or de cora fra z corui mihi residui remanebit in pace. Jo tles merito dei maledictioez incurrit, fm illd Deut. xxvij. Maledictus q accipit muer ra vt peccat aiaz inocet, z Esa. v. Ue q iustis carz impiu p muerib: z iusticia iusti aufertis ad eo. **D** Quito p retributoz muer amicitia diuina retributio. Na pspalia iuste pdur etna ebm miera. Et b norat dico de ill q p acceptioz z spem muer in iusticia offendit: vel spe talu iusticie executioem ipeditur aut retardat zc. **U** l' figurat hem? Sen. xxv. vbi dicit q Abraa cura q possederat dedit Isaac filio suo. Filij aut z cubinaz largit est miera: q d' sumus oim p'archa filija dat b' dicitur etne pmissiois: opaz vicz b' dicitur q est sta: oim bonoz aggregatioe p'fec: mudanis ho q se qst adulterini filij largit miera r palu factariu: h' illd ps. Quis asce. in mo. dmi zc. Et i alio ps. Dne qd habi. in tab. tuor: Et seqt. q miera sup inocetes no accceptit. z Esa. xxxij. d. Qui excutit man' suas ab oi mure iste in excel' h'abit. Et Proverb. xv. Qui odit miera viuet: vicz vita gre in p'nti z vita glie i futuro. **S**exto p acceptioez muer scurrit etna danatio: h' illd Job. xv. Ignis deuora. tabna. eoz q libeter munera accipit. Ignis inqz cupiditaz aiaz cupidoz epalt in flamaoz: z ignis isferni aniaz z corpa etnal' crucias. Et sic q odit munera viuet: ita q diligit z accipit miera mouet. Fugia q hac tribule pe' ste accipietu miera: z rogem' deu vt sua mis nos dirigat in via salut' etne Amen.

De seru societaz qn sit p'nti z qn no. Sermo. CXXVIII.

Redire oim maloz

est cupi. j. Tim. vj. In p'ce. ser. audis v'is pla de p'co auaricie z filiabz ei: de vicio vsure in varijs h'ctib: de mltiplici muer. iusta acceptioe. z sic de alijs. Sz qz mlti icur' rnt vsure p'nti ex seru societaz: vbi licite se ere dnt opart i mercatio. Jo nuc vltra ea q dea se in ser. pced. sign' ser. xxj. de socidiz: dicere in edo de seru societaz qn in tli p'igite peccare z qn no. Pro gra Aue. Ra. oim ma. zc. vbi s. **I**n p'nti ser. occurrit h' qo: vtz licet pecunia mercatoru vel artificu p modu societaz comitte re z in lucz recipere: p'ferri cu a se pecunia mag' aticaz q ea mutuo d'ntu trassert qz q ea mer catoru vel artificu p'ntit: h' no lz in lucz recipere. **R** nec in isto casu. Ad hec r'nder s. Tho. ij. q. q. lxxvij. ar. ij. a solone qnter. rois: q ille q mutuo

Questio. **R**atio.

peccata trassere d'ntu pecunie i eu cui mutuo r'is mutuu recipies t'et pecunia sb suo p'cto: z t'et ad iregra i'nterorez. Et io q mutuo n' p' ali qd epigere vltra soue. h' iste q pecunia sua p' me rie mercatoru vel artificu p modu cur' da societaz i' n' trassert pecunie d'ntu i sociu h' f' m'et ei: ita q cu p'cto ipi' soci' ei' d' ca mercat' l' opaz. r'is lz cite p' p'ce lucru p'ntit: expectat r'az: d' re sua fuara d' b'ra eqtate in' vtrosqz. Est ei societaz q da finitas. vt. ff. p. lo. l. v. z. r'is ipiu z sine cha ritati d'ntu e' q'nt' col' p'nteret turpe lucz v' vsura: qd sit q'nt' no f'uat eqtas in' socios. **P**ro q' e' no. q' p' societaz tripl' p' variari. **P**ro mo qn sit duo: qz vno p'nti pecunia t'm'z al' p'nti opaz t'm'z corpale vt. ff. p. socio. l. v. §. j. d' q ponat cas' q' qda p'nti i societate opaz t'm'z al' p'nti. lx. floz. ad f'ria p'ce lucru z d'ntu: h' e' addan' z lucz p'nti. xx. floz. xl. floz. h' p'ntit' b' saluo: t'ic nisi ille q p'nti opaz recipiat mercede laboz que sustinet p' mercio. xx. floz. qz lucz z d'ntu ad illu spectat q pecunia d'ntu: tal' q d'ntu ea vsurari' e'. L' r'is: qz. xl. floz: mutuo aut mercari p' mer rio. xx. floz. p'ntit' ad lucz z d'ntu cu r'ep'ru' sit. xl. floz. q n' stat suo p'cto h' illi q opaz gerit: d' d'ntu eq' b'n. xx. floz. stare ad lucz: illi q opaz p'nti. Na p'ntit' e' q emolumentu b'eat is q h' z on': alioqn q pecunia d'ntu p. xl. floz. nihil b'ie d' ad f'ntudiez mutuar: qz r'oe mutui nihil vltra forte r'ape p'nti. n' f'uat h' eqtatas social. qz si p' c'nta recipies p'nti: merced' emir cas' p'derz. xl. floz. opaz corpale p'derz: cu t'm'z collaroz pecunie nihil p'derz nisi t'm'z. xx. floz. Et sic n' e' r'ep'licat: h' i fraude vsuraz fierz. **S**z b' q' p'nti. P'nti cas' q i diuisione societaz: q qnqz sit p' l'oga r'pa z lo gos labozes: qn inuicaz nisi capit' e' salariat. vtz totu illd capit' d'ntu h'ie q possit: v' d'ntu eq'lie in' vtz q diuidi. Ad b' d'ntu aliq h' d' glo. L. p. soc. l. j. q' eq'lie diuidi d'ntu nisi i' p'nti ali' d'z c'ntu sit z b' d'ntu. d' p'ntit' d'ntu de gl'. q capit' d'z ce saluu ponet: r'is e' ita p'ntit' itelligit e' r'act ro h' acti: qz p'ntitudo i r'acti p'nti d'ntu v'z. ff. loc. l. lz. d'ntu t'm'z Jac. d' arca z f'ra. d' pla. z ve r'is: q n' solu d' p'ntitudo h' e' d'ntu e' q capita le adhuc m'eat saluu ponet. qre ei soci' me' d'z h'ie pecunia mea. Et si tu d'nt' q' p'nti opaz. r'is deo q' p'nti ope itelligit corrdere i'ntroio pe cunie n' at ipi' foret. Et io si vno p'nti comoditate ope: al' comoditate pecunie: n' ar' p'ntit' e'. Et m' vno p'nti. x. milia al' ho opaz t'm'z h' p'nti e' aliq' p'ntio ope ad medicare roral' foret: h' so lu d' p'ntio ope ad comodit' pecunie: qd t'm'z ex p' h' p'nti sit ex vna p'nti ponat vacce v' d'ntu: z ex alia p'nti opa pastoraz: t'ic in' illa t'm'z comoda z d'nta i obueroibz se coia: n' at ipz p'nti. vtz. ff. p. soc. l. si duobz. i. §. si coe'da. Sic q' r'ntit' e' q i du' bio pot' itelligit i societate p'nti: v' p'nti q' ipa rel. na si oues d'nt' i societate t'et fer'. lane. lacz d' h' coia: h' n' oues i societate tradite. Est t'm'z vtz q lz capita p'ntia mortua sit: r'is societaz i fe r'ibz durat. vt. ff. d' pig. l. grege. i. p'nti. d' h' s. f. cxxj. p. ro. **S**edo mo p'nti societaz p' variari sic q

B Socie rat' tripl' citat

D Defectio rare in p' conbus.

D

De cōtractu societatis

Questio

vn^o pōit pecūia z opaz: alē tō tñ pecūia v^l tñ opaz. Et i bac societate sūtr est cōtas suada. ne qd ex aliq pte fiat i fraudē vsuraz. Si igit alē tñ pōit opaz: tē qri p^r. Urz pecūia recipiēs ad mercādū pacisci possit cū eo q illaz sibi tradidit q i sine velit hie. r. p labore z industria nolēs i eis sentire dānū aliqd: absqz vicio vsuraz. Ad h diecū ē q sic: s; tē ē z^o locatiōis n societaz: qz tē opaz suas p tali pto locat. Et tē ē nihil se tice d lucro: possz ē pacisci: q mltū pl^o rēcipit si ne dāno: qz tāta pte ē illi^o industria z tāta iterue nre picia q pl^o pferret societati qz ipa pecūia vputa si sol^o nauigare: v^l sol^o pegrinare: ad terras lōginqz. v. ff. e. ti. si n fuerit. §. j. Et tūc ex pacto n sentiret pte dāni: z tñ picipaz i lucro s; tē illa rēcipit n vt soci^o: s; rōe salarij si tō alē tñ a pōit pecūia: tē illd reduci p^r ē ad zētū cōmissiōis: q z^o ē qdā societaz diei p^r. ¶ De h qri p^r vtz. cōmittit pecūia sua bōe fidei alteri^o mercatorz v^l artificz: vt in iuste lucret z i lucro pte hēat: h facere possit absqz vsure vicio. Ad h rōe Alex. de alcpadria i trac. suo q tal cōmissiō pecūie p^r fieri duobz mōis. Uno mō qñ sic trāslatio pecūie siue rei pmissi i toto v^l i pte i dñū illi^o cui pmittit. Et tē p pecūia sic cōmissa n lz aliqd spare: sic n lz alicui spare lucz d re n sua: qz mutuū ē: z p zñs aliqd in spare n lz p bibēte dño Lu. vi. Mutuū dare nihil in span tel. Scōo mō p^r fieri pmissiō pecūie v^l alē rei ita tñ q ipsa res māeat i dñio cōmittēt. Et tē mō cōmittēt rē suā p spare lucz tāqz d re sua qz tūc pecūia v^l alia res cōmissa ē mercatorz sic aliqd suo v^l mistro pmittit: qz negociat d rebz dñi sui ad vtilitatē ei^o dē: z p zñs qd exerescat forē sic rei ppe iusto titulo possidet. n ē sile d mutuū z cōmissiō: qz i mutuū stat pecūia piclo recipiēt: s; i pmissiō stat piclo cōmittēt ex q lu^o crū licitū reddat. Verūm opz qz ptoa pecūia sic pmissa: alioqn si p^r ē cōmissa p^r mutuū da ta: tē possit ibidē latere viciū. Exēpli grā. si qd alicui pmittit. c. flo. ita qz mediā pte illi mutuū et z aliā medietatē suo dñio retineat ponēs illaz ad pziū dānū: v^l picluz lucz: tē ei icurrit vsu re viciū: qz n solū spar lucz ex re pmissa: s; ē ex re mutuata p^r quā sibi vēdicat opas illoz. l. floz. Et sic p zñs ex mutuū adieccōe viciū i toto zētū gnāt. ¶ Pro q no. fz Rich. i. iij. di. xv q i cōmissiōe tal pecūie p^r cōmitti vsura qdrū pl^r. Pziō qñ capitalē z lucz ponit sb certitu die: ita qñ d capitalē n d lucro rapato velit se tice dānū. Et d h n ē dubiū qñ sic vsurariū: qz i hcasu stat ipa publica vsura. Scōo qñ capitalē pōit sb certitudie z lucz sb fortia: qz z^o sūtr ē vsurari^o: siue directe siue indirecte: siue explicite siue iplicite sic plāe pz i bestijs q tradūt cāqz i mortēs. Tertio qñ lucz pōit sb certitudie zca pitē sb fortia. Lu^o ex m pōit ex d vsu. i. c. nauigari. v^l eūri ad nūdiā certā mutuū specie qñ titatē p eo q suscipit i se piclū recepit^o aliqd vltra forē vsurari^o ē cēscnd^o. glo. ibid: qz iste q rēcipiebat i se piclū videbat: q qñ qdā cōpēsa

Cōmissiō sic pecūie fit duobz modis.

vsura cōmittit qz drupl^r i cōmissiōne pecūie

tiōe licite aliqd vltra forē rēcipere possz: eo q pteu lū pecūie mutuare ptebat ad dñioz: cū sua fa cta fuisset: s; nihilomin^o vsurari^o. h. ubi. Numi rū cū i mutuis v^l i rēpactiuis siue i rēpacti rē spe lucri pncipalr facz dubiū seu piclū a fe noze n exulat: v^l s. f. ex viij. B. L. p. co. In sup i dicto casu raro accidit: qz pecūia sic mutuū ac cepta p^reat: nisi fuerit cōpa v^l negligētia illi^o q pecūia accepit. Et tō q sic mutuū dar pecūia: hz i fauore suū illd qd sep^o accidit nē hz p se nisi qd rari^o accidit. Pro q v^l rē no. qz vt rāgit ex d exces. p. c. inf dilectos. i. gl. cripl^r ē vsura. Pzi ma d^r vsura cōis: z illa q i die v^l i septiana v^l in mēse excedit forē: sic parz ibidē i rē. de clez rico ludere ad taxillos: qz pcessit socio suo. r. p rj. z sic pma die potuit excedere. Scōa d^r vsu ra cētesima: z illa q excedit forē i āno. Tertia d^r vsura septupla v^l sexagesima: z illa q ex ce dit medietatē forē i fra ānū. ¶ Quarto i pmissiōe pecūie p^r fieri: qz vt rāqz pōit sb dubio z for eūa: z tē accipiēs vltra forē aliqd n tenet i stitu ere: qz rō v^l illi^o dubij z^o hz exulat. vt pz ex d vsu. c. nauigari. §. illo qz. d. h. s. ser. ex iij. lat^o. ¶ Sz adhuc pōat cas^o: qz qdā mercārias exer cēs i frācta cū alteri^o pecūia accipiat ibidē mu tuū noie dñi sui: dñio suo i grāre: lucretqz cū tū pecūia: qñ ē erit illd lucz. Ad h rōe Scot. qz tal tēet reddere fruct^o dñio pncipali sic lucz d pecūia ppa. Nā eodē mō trāsit i dñū v^l tal pecūie mutuū accepit i dñz pncipalē sic ē p^r vt ner ad eū dñū v^l d ppa pecūia: qd sane itell^o gū: qñ dānū tal mercatorz i dñio rēu caderz dñi pncipal: pura qñ ille q mutuū accepit paup cēe rē pderz eā creditozibz i stituet n possz. Si āe diuel cēt: n i rēderz ex dāno. pueniēte dñz pnci palē dānificari. s; iō mutuū accepit sb noie dñi sui: qz sub noie suo tē mutuū n i uēit: tē i cū casu n obligat ad i stituēdū: qz tūc v^l tal pe cūie n trāsit i dñz pncipalē nisi tñ noie ei n re. hec Scot. i qdā trac. suo. ¶ Tertio mō fit z^o inf socios: ita qz abo pecūia z opaz ponit i soci etatē. lz vn^o aliqñ pl^o pōit de pecūia v^l opa qz ali^o. Et tūc lucz eoz dz cē egle: n qdē eglitate qñitat^o s; pportōis: si nihil aliud exp^lū erat i z cru. Pōt ē fieri pacū q vn^o rēcipiat qñā pte lu cri z al^o tres ptes hz pportōes pecūie v^l industrie vt rāqz oz ē i h zētū egratē fuari: ne fiat aliqd i fraudē vsuraz oibz circūstārijs dñre z sidera rē: vt iudicio pbi z ex p^r v^l i v^l i v^l i dubitē cōp rē p dñis portoz iudicē: v^l saltē vt n appeat no rabil^o excess^o: z absit itērio corrupta: qz magiē in rē hō ē i spiciēda. p^rserti h rpe cū oēs qñit q sua sē Et tō d^r Eccl. r. v. due sē spēs rez. l. qz sē diffici les ad h vt i eis vitē p^rcm. Et seq^r. Diffici. ex. nego. a negli. suaz n iusti. cau. ap. ec. la. q. d. qdā sē officia: i qdō d facile p^rcm icurrit z vit p^rcm euat. s; negociā a negligētia vbi alia sē hz a mēdaci crimie. v^l fz glo. i. a d spēctū dñ: qz dēū p^remē: qñ vitatē z egratē p^remē. Et tō hec duo boīm gnā piclosā vitā ducit nisi firmanerie diligētissime i dñi rōre ad laudē dñi: qz bñd. zc.

Uisura triplex

Triplex generis mutui. n. n. dñi pellēs